

Suomen Maantieteellinen Seura – Geografiska Sällskapet i Finland Toimintakertomus vuodelta 2009

Vuosi 2009 oli Suomen Maantieteellisen Seuran 121. toimintavuosi. Vuoden aikana seura muun muassa päätti muuttaa *Fennia*-lehden avoimeksi *Open Access* (OA) -lehdeksi. *Fennia* ilmestyy vuodesta 2010 alkaen Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) tarjoamalla OA-alustalla. Seuran kustantamien julkaisujen artikkeleista pyydettiin runsaasti uudelleenjulkaisulupia väitöskirjojen osiksi. Seura selvitti vuoden aikana myös palkintomitaliensa tilanteen ja saajaluettelon.

Maantieteen päivät järjestettiin Oulun yliopistolla. Maantieteen päivien teemaksi oli valittu ”Maantieteen muutoksessa – Transforming Geographies”. Päiville osallistui yli 200 maantieteilijää ja lähitieteidenalojen edustajaa. Esitelmää pidettiin yli 80. Teemaryhmiä oli yhteensä 14. Osallistumisaktiivisuus päiville oli erinomaisen runsas. Päivien iltatilaisuudessa palkittiin maantieteen tutkimuksen alalla ansioitunut ja kansainvälisesti tunnustettu akatemiaprofessori Anssi Paasi. Lisävärsinä päiville toi järjestävän laitoksen 50-vuotisjuhla.

Terra-lehden vuoden 2009 teemanumero käsittelee Venäjän ympäristöä ja maantiedettä. *Terra* palvelee Seuran jäsenkuntaa myös uutisoimalla alan tapahtumista ja esittelemällä uutta kirjallisuutta. *Fenniasta* ilmestyi kolme nidettä (186: 1; 186: 2 ja 187: 1), joissa julkaistiin yhteensä 13 artikkelia. Vuoden 2008 (186: 1) teemanumerossa aiheena matkailumaantiede ja vuoden 2009 (187: 1) kehitysmaantiede. Seura jatkoi edelleen maantieteen parhaiden reaaliokoevastaajien palkitsemista. Kevään ja syksyn kirjoituksissa palkittiin yhteensä neljä parasta vastaajaa karttakirjoin.

Hallitus

Suomen Maantieteellisen Seuran hallituksen kokoonpano oli vuonna 2009 seuraava:

Puheenjohtaja: Prof. Markku Tykkyläinen
Varapuheenjohtaja: Fil. toht. Pirjo Hellemaa
Sihteeri: Prof. Tommi Inkinen
Rahastonhoitaja: Fil. kand. Tom Blom

Muut hallituksen jäsenet:

Fil. toht. Katariina Kosonen
Fil. maist. Hannu Linkola
Prof. Markku Löytönen
Fil. toht. Sanna Mäki
Fil. maist. Jari-Pekka Mäkiäho
Fil. toht. Olli Ruth
Prof. Jarkko Saarinen (sijaisena vuonna 2009 prof. Toivo Muilu)

Seuran notaarina toimi edelleen FM Airi Töyrymäki.

Seuralle valittiin vuoden 2010 hallitus vaalikokouksessa 15. joulukuuta 2009. Vaalikokous valitsi Suomen Maantieteellisen Seuran puheenjohtajaksi Pirjo Hellemaan (2010) ja varapuheenjohtajaksi Sanna Mäen (2010). Seuran sihteeriksi valittiin Olli Ruth (2010–2012). Rahastonhoitajana jatkaa Tom Blom (2010–2012). Erovuorossa olleen Markku Löytösen tilalle hallitukseen valittiin fil.

toht. Tino Johansson (2010–2012). Sihteeriksi siirtyvän Olli Ruthin tilalle valittiin fil. maist. Teemu Makkonen (2010–2012). Varapuheenjohtajaksi siirtyvän Sanna Mäen tilalle valittiin Markku Tykkyläinen (2010–2012) Hallituksen jäseninä jatkavat myös Katariina Kosonen (2008–2010), Hannu Linkola (2009–2011), Jari-Pekka Mäkiäho (2008–2010) ja Jarkko Saarinen (2008–2010).

Jäsenet

Seuran jäsenmäärä oli vuoden 2009 lopussa 878. Seuraan liittyi vuoden aikana 35 uutta vuosijäsentä. Jäsenkunnasta erosi tai jäsenluettelosta poistettiin 69 jäsentä. Seuralla oli vuoden lopussa neljä kunniajäsentä, joista kolme on suomalaisia ja ulkomaalaisia yksi. Kirjeenvaihtaja-jäseniä oli vuoden lopussa 42, työjäseniä 134, vakinaisia jäseniä 7 ja vuosijäseniä 695.

Seuran vaalikokouksessa 15. joulukuuta 2009 päätettiin kutsua kaksi uutta työjäsentä. He ovat Fil. toht. Tino Johansson (esittäjinä Tommi Inkinen ja Pirjo Hellemaa) ja Tait. toht. Taneli Eskola (esittäjinä Katariina Kosonen ja Tommi Inkinen). Uusiksi kirjeenvaihtajajäseniksi ei tullut esityksiä.

Seuran kunniajäsenistä on kuoleman kautta poistunut emeritusprofessori Veikko Okko ja työjäsenistä emeritusprofessori Mauri Palomäki. Seura kunnioittaa heidän muistoaan.

Kokoukset

Vuosikokous pidettiin 16. helmikuuta 2009 Tieteiden talossa ja siihen otti osaa 8 jäsentä. Vuosikokouksen yhteydessä puheenjohtaja professori Markku Tykkyläinen piti esitelmän ”Artikkelit ja impaktipisteet maantieteessä – paraneeko tulos?”

Vaalikokous pidettiin 15. joulukuuta 2009 Tieteiden talossa. Kokoukseen osallistui 10 jäsentä. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat ja vahvistettiin vuoden 2010 hallituksen kokoonpano. Lisäksi keskusteltiin *Fennian* OA-muutoksesta kaikille jäsenille jaettavana lehtenä. Toimintavuoden aikana *hallitus* kokoontui kuusi kertaa. Hallituksen kokouksista ei makseta kokouspalkkioita, ainoastaan matkakulut korvataan.

Vuoden 2009 *Maantieteen päivät* pidettiin Oulussa 6.–7.11.2009. Tapahtuman avasivat Suomen Maantieteellisen Seuran puheenjohtaja professori Markku Tykkyläinen ja isäntiä edusti puheenvuorollaan professori Jarkko Saarinen sekä akatemiaprofessori Anssi Paasi. Kutsuttuina puhujina esiintyivät professorit Martin Jones (University of Aberystwyth, Britannia), Theano S. Terkenli (University of Aegean, Kreikka) ja Matti Seppälä (Helsingin yliopisto). Korkeatasoiset esitelmät käsittelivät aluekehityksen teoriasidoksia, matkailumaantiedettä, maisematutkimusta sekä kenttätöitä luonnonmaantieteen perustana. Ulkomaisten kutsuluentojen ohella maantieteen päivillä pidettiin suuri määrä kotimaisten tutkijoiden ja jatko-opiskelijoiden esitelmää ajankohtaisista tutkimustuloksista ja -hankkeista. Suosituttu teemoja olivat sekä maantieteen muutoksiin että alueelliseen

kehitykseen, innovaatioihin ja kilpailukykyyn kytkeytyvät aiheet. Muita tärkeitä tutkimusteemoja syväluotasivat muun muassa geoinformatiikkaa, kaupunkien kokemusperäistä kehittämistä, paikan aistimista, matkailua, luonnonmaantieteen ilmiöitä ja alueellisuutta käsittelevät työryhmät. Perinteiseen tapaan perjantain työryhmyöskentelyä seurasivat tieteellisten seurojen kokoukset. Tutkimusta esiteltiin kaikkiaan 14 teemaryhmässä. Järjestelyt sujuivat hyvin ja ryhmät pysyivät vilkkaasta keskustelusta huolimatta hyvin aikatauluissa. Esitelmien abstraktit jaettiin osanottajille kokousmateriaalien mukana ja ne ovat saatavilla myös verkosta.

Maantieteen päivien perinteisessä illallisjuhlassa juhlittiin perinteisten palkintojen ohella Oulun yliopiston maantieteen laitoksen 50-vuotisjuhla. Illan aikana maantieteen laitokselle pidettiin useita onnittelevia puheenvuoroja. Illan palkintojenaloitti Suomen suunnittelumaantieteilijöiden liitto palkitsemalla vuoden 2008 parhaan suunnittelumaantieteen pro gradu -työn. Suomen Maantieteellinen Seura palkitsi Ragnar Hult -mitalilla Oulun yliopiston akatemiaprofessori Anssi Paasin. Ragnar Hult -mitali on Suomen Maantieteellisen Seuran puheenjohtajan myöntämä mitali, joka jaetaan henkilölle ansioista maantieteen hyväksi tehdystä toiminnasta ja tutkimuksesta. Mitalit luovuttanut Seuran puheenjohtaja professori Markku Tykkyläinen totesi palkinnon saajan olevan kansainvälisesti arvostettu huippututkija, jolla on mittava julkaisuutoiminta johtavissa kansainvälisissä tiedelehdissä. Paasi on myös ensimmäinen akatemiaprofessoriksi nimitetty maantieteilijä.

Julkaisuutoiminta

Fennia-sarjan päätoimittajana jatkoi Jukka Käyhkö ja toimitussihteeriksi äitiyslomalta palasi fil. toht. Annukka Malmsten (molemmat Turun yliopistosta). Toimitustyön tukena toimii *Fennian* tieteellinen neuvottelukunta (*Editorial Advisory Board*). *Fennia* on ollut maantieteen alalla Suomessa johtava ja korkeatasoinen tieteellinen julkaisu, joka leviää laajalle kansainvälisessä tiedeyhteisössä. Vuoden 2009 aikana ilmestyivät *Fennian* niteet 186: 1 (2008); 186: 2 (2008) ja 187: 1 (2009). Vuoden 2009 jälkimmäinen nide ilmestyy alkuvuonna 2010, jolloin lehti muuttuu elektroniseksi OA-lehdeksi. Se on kaikkien jäsenten luettavissa TSV:n OA-alustan kautta. Yhteensä vuonna 2009 ilmestyi 13 artikkelia, joista 12 on tutkimusartikkeleita ja yksi *Research Note*. Yhteensä vuoden 2009 ilmestyneissä artikkeleissa mukana oli 18 suomalaista ja 5 ulkomaista kirjoittajaa.

Terran toimituskunnassa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2009. Siihen kuuluvat päätoimittaja professori Pauliina Raento, toimitussihteri fil. maist. Hannu Linkola ja kirjallisuustoimittaja dosentti Jan Hjort (kaikki Helsingin yliopistosta). Päätoimittaja Raento jätti tehtävänsä vuoden 2010 alussa ja hänen tilalleen päätoimittajaksi siirtyi Seuran entinen sihteeri Tommi Inkinen. Seura kiittää edeltävää päätoimittajaa pitkäjänteisestä ja korkeatasoisesta työstä *Terran* hyväksi.

Terran toimitusneuvosto pysyi 12 henkisenä. Jäseninä toimivat vuonna 2009 dosentti Raimo Heikkilä, professori Petri Hottola, professori Jouni Häkli, professori, hallintot. toht. Kirsi Pauliina Kallio, professori Risto Kallio, professori Ari Lehtinen, dosentti Sami Moisio, do-

sentti Olli Rosenqvist professori Sirpa Tani, professori Matti Tikkanen, professori Markku Tykkyläinen ja dosentti Topi Antti Äikäs.

Vuonna 2009 ilmestyi *Terran* 121. vuosikerta. Se koostuu neljästä numerosta. Oranssikantisen vuosikerran kokonaissivumäärä on 328. Lehden numeroiden painosmäärä oli 1300 kappaletta. Vuosikerta sisältää yhteensä neljä pääkirjoitusta, kymmenen artikkelia, neljä katsausta, 12 keskustelupuheenvuoroa ja 57 kirja-arvostelua. Keskusteluosastossa pohdittiin lapsuuden maantiedettä ja kansallispuolisten monia merkityksiä. Uutisia ja tiedonantoja -osastossa kerrottiin Suomen Maantieteellisen Seuran ja muiden maantieteellisten organisaatioiden toiminnasta sekä uusista väitöksistä, muista opinnäytteistä, palkinnoista ja nimityksistä. Julkaistut kirjoitukset edustivat maantieteen eri aloja ja kirjoittajat maantieteen laitoksia ja muita tutkimuslaitoksia eri puolilla Suomea. Vuosikerrassa toteutettiin myös väripainamiskokeilu, joka nosti lehden painokustannuksia.

Vuoden 2009 teemanumeron aiheena on Venäjän ympäristö. Vierailevina toimittajina olivat tohtorit Nina Tynkkynen (Tampereen yliopisto) ja Veli-Pekka Tynkkynen (Helsingin yliopisto). Teemanumeron artikkeleissa pohdittiin Venäjän ympäristökysymyksiä ja kansainvälisiä ympäristöyhteistyötä.

Terra on kotimainen maantieteen pääjulkaisukanavana. Kaikkien artikkelien ja katsausten käsikirjoitukset käyvät läpi nimettömän, toimituksen ulkopuolisten asiantuntijoiden ennakoarvioinnin. Näin taataan julkaisusarjan korkea tieteellinen taso. Seuran lehtien korkeasta tasosta kertoo myös se, että seuran tulee käsiteltäväksi lupapyyntöjä *Terrassa* julkaistun aineiston uudelleen julkaisemiseksi. Palautteen mukaan lehteä pidetään kiinnostavana ja tasokkaana. Julkaistavaa aineistoa on ollut runsaasti tarjolla.

Vaihtosuhteet sekä julkaisujen ja julkaisutietojen levittäminen

Seuran arkistonhoitajana toimii edelleen fil. toht. Katariina Kosonen. Seuran vaihtosuhteista huolehtii Tieteellisen kirjallisuuden vaihtokeskus. Seuran yhteyshenkilö on notaari Airi Töyrymäki. Seura pyrki toimimaan julkaisujen kehittämisen ja niiden vaihdon kautta suomalaisen maantieteen ”näyteikkunana” ulkomaille. Seuran julkaisujen vaihtotoiminta on edelleen maailmanlaajuista. Vuonna 2009 seuran lehtiä *Fenniaa* ja *Terraa* lähettiin 272 vaihtokumppanille. Monille vaihtokumppaneille menivät molemmat lehdet.

Seuran julkaisuutoiminnasta tiedotettiin kansainvälisissä tieteellisten julkaisujen, kuten Elsevierin kaupallisissa luetteloissa. *Fennian* kansainvälisestä markkinoinnista huolehtii EBSCO Publishing, jonka kautta artikkelit ovat saatavissa elektronisessa muodossa. Artikkelien leviämisen kannalta tärkeimmät tietokannat ovat edelleen GEOBASE ja GeoRef sekä kotimainen ARTO. *Terran* artikkelit ja katsaukset ovat luettavissa sähköisessä muodossa Elektraan kuuluvissa kirjastoissa. Elektran tuotoista voi päätellä, että *Terran* artikkeleita luetaan ahkerasti myös kirjastoissa. Lisäksi Seuran julkaisut löytyvät verkkokirjakauppa Granumilta.

Seuran internet-kotisivulta löytyvät englanniksi *Fennia*ssa ja *Terrassa* julkaistujen artikkelien tiivistelmät ja

julkaisujen tilaustiedot. Lisäksi Seuran sivuille on sijoitettu maantieteen opetusta palvelevaa aineistoa, lista Seuran toimihenkilöistä ja tiedote tulevista maantieteen alan tapahtumista Suomessa. Seuran jäseneksi liitytään yleisimmin verkon kautta. Hilkka Ailio Helsingin yliopistosta piti yllä Seuran verkkosivuja.

Kansainvälinen toiminta ja muut edustukset

Seuralla on toimintavuoden aikana ollut edustus muun muassa seuraavissa organisaatioissa ja tilaisuuksissa:

- Seura on Euroopan maantieteellisiä seuroja yhdistävän EUGEO -järjestön jäsen. Seuran yhteyshenkilönä on prof. Markku Löytönen.
- Seura on jäsenenä EUROGEO -järjestössä. Seuran edustajana toimi fil. toht. Tino Johansson.
- Seuraa on edustanut HERODOT (Network for Geography in Higher Education) verkostossa fil. toht. Tino Johansson.
- Seura on jäsenenä I.A.G. (International Association of Geomorphologists) -järjestössä, jonka kokouksissa Seuraa on edustanut prof. Matti Seppälä.
- Maantieteen kansainvälisen unionin (IGU) Suomen kansalliskomiteassa Seuraa edusti FT Olli Ruth (2007–2010), joka toimi kansalliskomitean sihteerinä vuoden 2009 loppuun. Varajäsenenä on fil. toht. Pirjo Hellemaa.
- IGU:n hallituksessa Seuraa edustaa prof. Markku Löytönen.
- Suomen Akatemian biotieteiden ja ympäristön tutkimuksen toimikunnassa maantiedettä edustaa prof. Jouni Häkli Tampereelta.
- Maantieteen päivillä Oulussa Seuraa edusti puheenjohtaja prof. Markku Tykkyläinen.
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokouksessa Seuraa edusti prof. Markku Löytönen. Seura sai hallituksen edustuksen kun professori Harry Schulman Helsingin yliopistosta valittiin Seuran esityksestä.
- Seura on jäsenenä EASE-verkostossa (European Association of Science Editors). Fennian päätoimittaja Jukka Käyhkö toimi seuran yhteyshenkilönä.
- Seuran hallituksen jäsen professori Markku Löytönen jatkaa TSV:n julkaiseman Tieteessä Tapahtuu lehden toimitusneuvostossa. Nimitys on kolmivuotinen (2008–2010).
- Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnassa Seuraa edustaa edelleen prof. Markku Löytönen.
- Ikiroutatutkimuksen ja -tekniikan Suomen kansalliskomitean jäsenenä Seuraa edustaa professori Matti Seppälän eläkkeelle jäännin jälkeen professori Miska Luoto Helsingin yliopistosta.
- Svenska litteratursällskapet i Finland -seuran Delegation för den svenska litteraturens främjande -jaostossa edustajana on prof. John Westerholm.

Vuonna 2009 Seura jatkoi edellisvuotena käynnistämäänsä projekteja. Seuran arkiston yhteistyö etenee. Työskentely jatkuu tulevina vuosina yhteistyössä Seuran uuden työjäsenen Taneli Eskolan kanssa.

Talous

Tieteellisten Seurain valtuuskunta myönsi Seuralle valtionavustusta vuodelle 2009 Terran julkaisemiseen 12 000 euroa ja Fennian julkaisemiseen 6 000 euroa.

Kansainvälisiin jäsenmaksuihin myönnettiin 450 euroa eli yhteensä 18 450 euroa.

Seuran vuodeksi 2009 Tieteellisten Seurain Valtuuskunnalta saamasta avustuksesta jouduttiin palauttamaan 2 416,87 euroa. Palautus muodostuu Fennian ylijäämäisestä tuloksesta, joka oli 2 242,79 euroa sekä kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen kausivaihteluista.

Terra teki 5 625,65 euron tappiollisen tuloksen vetäen koko tilivuoden raskaasti tappiolliseksi. Seuran kokonaistulos tilivuonna 2009 on 5 549,75 euroa tappiota. Terran tappiollisuus johtuu värikuvakokeilun aiheuttamasta painatuskulujen suuresta kasvusta.

Lehtien sivumäärää pitäisi pystyä ennakoimaan niin, ettei palautettavaa syntyisi kovin paljon. Julkaisutoiminnan avustusta käytettiin Fennian ja Terran julkaisemiseen. Fennian hinta oli ulkomaille tilattaessa 44 euroa, kotimaahan 36 euroa ja jäsenhintaa oli 18 euroa. Seuran lehtiä, myös vanhoja numeroita, voi ostaa Tiedekirjasta (Kirkkokatu 14, Helsinki). Terra maksoi ulkomaille tilattaessa 35 euroa, kotimaahan 32 euroa ja jäsenhintaa oli 14 euroa, vuosijäsenmaksun kanssa yhteensä 28 euroa. Seuran järjestötoiminta rahoitettiin jäsenmaksuista kertyneillä tuloilla. Jäsenmaksun suuruus oli 14 euroa. Jäsenten määrä pysyi melko ennallaan 2009 aikana. Kaikkiaan Seuran taloudellinen liikkumavara on viime vuosina heikentynyt.

Seuran tilintarkastajina toimivat Juhani Virkanen ja John Westerholm Helsingin yliopistosta.

Loppukatsaus

Vuoden kansallisessa päätapahtumassa, Maantieteen päivillä Oulussa, jaettiin ansaittu tunnustus maantieteen alan hyväksi tehdystä työstä. Päivien ohjelma oli ajankohtainen ja laajoja kansainvälisiä ja paikallisia ongelmia luotaava. Osanottajia oli jälleen runsaasti. Ylioppilaskirjoitusten yhteydessä Seura palkitsi parhaat maantieteen vastaajat.

Seuran julkaisuissa ilmestyneet artikkelit edustavat kirjossaan hyvin maantieteen laajaa tutkimuskenttää. Artikkeleissa olivat esillä niin käsitteet kuin empiiriset tutkimukset. Aiheita olivat muun muassa luonto, paikallisuus, matkailu, konfliktit ja ympäristökäsitteet. Keskeinen Terra sivuilla on ollut vilkasta. Terran päätoimittaja vaihtuu. Professori Pauliina Raento jättää tehtävän mutta jatkaa suomalaisessa tiedekustantamisen parissa mm. Suomen Tiedekustantajien Liiton puheenjohtajana. Raentoa seuraa Tommi Inkinen, joka samalla luopuu Seuran sihteerin tehtävästä.

Fennia on tavoittanut ilmestymisaikataulunsa lähes täysin ja muuntuu 2010 ensimmäisestä numerosta alkaen verkkojulkaisuksi.

Seuran edustajat toimivat aktiivisesti monissa kansainvälisissä ja kansallisissa järjestöissä. Vuoden kuluessa Seuran jäsenmäärä pysyi melko muuttumattomana, mutta talous heikkeni edelleen hieman. Eläkkeelle jäävät ja yliopistoista valmistuvat maantieteilijät usein eroavat Seurasta, joten uusien jäsenten hankinta on tulevanakin vuotena tärkeää.

Suomen Maantieteellinen Seura haluaa kiittää jäseniään sekä kaikkia niitä yhteisöjä ja yksityishenkilöitä, jotka toimivat vuoden 2009 aikana Seuran sekä sen tarkoituksien ja toimintahankkeiden edistämiseksi.

TOMMI INKINEN
SMS:n sihteeri vuonna 2009